

Motion till riksdagen 2006/07:K209

av LiseLotte Olsson m.fl. (v)

Den heteronormativa lagstiftningen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillsätta en utredning med uppdrag att vidta en översyn av lagstiftningen ur ett perspektiv som ifrågasätter lagstiftningens heteronormerande verkan.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att de författningar som innehåller benämningarna mor och far ersätts med det könsneutrala begreppet förälder.

Heteronormativitet

I vårt samhälle är heterosexualiteten fortfarande norm. En heterosexuell identitet uppfattas som normal och önskvärd. Heteronormativitet innebär att den förhärskande heterosexuella normen som genomsyrar samhället osynliggörs genom att heterosexualitet uppfattas som något neutralt och naturligt. Heteronormativitet kan definieras som en kulturell tolkningsram där könet ses som en naturlig egenskap hos individen. Med det biologiska könet följer ett visst beteende som är kvinnligt eller manligt av naturen.

Den heteronormativa tolkningsramen bygger på en klar åtskillnad mellan de biologiska könen man och kvinna. Följaktligen blir homosexualitet, bisexualitet och könsöverskridande något obegripligt och främmande i denna tolkningsram. Heteronormativiteten genomsyrar samhället på alla plan, således manifesteras och reproduceras den även genom lagstiftningen och rättstillämpningen. Vänsterpartiet anser därför att det är dags att göra en generell översyn av lagstiftningen ur ett perspektiv som ifrågasätter heteronormativiteten.

Fel! Okänt namn på

Queerteori

Queerteori handlar om att analysera och bryta ned den rådande heteronormativiteten. Utgångspunkten i queerteori är att kön och sexualitet inte är givna av naturen utan i stället sociala konstruktioner. I stället för ett samhälle där heteronormativiteten är förhärskande vill vi se ett samhälle där människor har rätt och möjlighet att vara och utvecklas till vad de egentligen är. Framtida lagändringar måste bygga på denna princip.

Vänsterpartiet menar att man genom en översyn av den befintliga lagstiftningen kan analysera hur heteronormativiteten har inverkat på redan existerande normer samt bereda väg för en förändring av lagstiftningen. Vidare anser vi att de socialt konstruerade könsrollerna hämmar kvinnors och mäns möjligheter att fritt forma sina liv. För att förändra detta anser vi att det krävs en ständigt pågående och fri diskussion om heteronormativitetens styrande inverkan på alla områden i våra liv. Det är angeläget att det sker ett medvetandegörande av hur heteronormativiteten konstrueras i skolan, familjen, rättsväsendet och samhället.

Objektifieringen i medier hotar jämställdheten

De schabloniserade skönhetsideal av kvinnor och män som förmedlas via medier och modeindustrin behöver ifrågasättas och diskuteras. Detta kan göras dels genom konsumentmakt och upplysning, dels genom att ge granskningen av reklam och medier tydliga direktiv. Objektifieringen och schabloniseringen av kvinnor och män i medier skapar och upprätthåller de förlegade könsrollerna och synen på vad som är manligt respektive kvinnligt. Det är nödvändigt att bryta denna objektifiering om vi vill ha ett jämställt samhälle. Skolan är också ett forum där man bör arbeta aktivt för att bryta heteronormativitetens påverkan på barns och ungdomars värderingar.

Vid tidigare behandling av våra motioner med liknande krav har utskottet valt att inte motivera sitt avslag (bet. 2005/06:KU7). Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att vidta en översyn av lagstiftningen ur ett perspektiv som ifrågasätter lagstiftningens heteronormerande verkan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förälder i stället för ”mor och far”

I dag finns det fortfarande många författningar som hänvisar till begreppen mor och far. Detta är ett exempel på lagstiftningens heteronormerande verkan. Vänsterpartiet anser att det är en självklarhet att lagstiftningen ska utgå ifrån könsneutralitet eftersom föräldrar kan bestå av två mammor eller två pappor. Med anledning av att registrerade partner sedan den 1 februari 2003 har möjlighet att bli prövade som adoptivföräldrar och att vara vårdnadshavare framstår det som synnerligen angeläget att göra en dylik översyn. Lagutskottet har

Fel! Okänt namn på

tidigare avvisat liknande motionsyrkanden (bet. 2001/02:LU27, bet. 2002/03:LU10, bet. 2004/05LU10, bet. 2005/06:LU9) med hänvisning till att det ligger ”i sakens natur” att bestämmelserna är giltiga även när ett barn har föräldrar som är av samma kön.

Vi menar att man kan ställa högre krav på lagstiftningens tydlighet än att nöja sig med en hänvisning till ”sakens natur”. Att utforma författningar utifrån det könsneutrala begreppet förälder innebär att lagrummen tydligare tar sikte på de personer som kan komma att falla in under lagens rekvisit; detta oavsett föräldrarnas sexuella läggning eller om de lever i en enkönad eller samkönad relation. Ett sådant förtydligande kommer även att synliggöra att många föräldrar lever som ensamstående. Lagrummen blir även mer informativa och lättbegripliga för de domstolar och myndigheter som ska tillämpa bestämmelserna. I samband med att lesbiska par fick tillgång till assisterad befruktning inom den svenska sjukvården den 1 juli 2005 gjordes vissa följdändringar i bl.a. ärvdabalken som innebar att mor och far byttes ut mot föräldrar (prop. 2004/05:137).

Vi saknar dock fortfarande en generell översyn av lagstiftningen med syfte att ändra ovanstående begrepp. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att de författningar som innehåller begreppen mor och far ersätts med det könsneutrala begreppet förälder.

Stockholm den 16 oktober 2006

LiseLotte Olsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Egon Frid (v)

Elina Linna (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Eva Olofsson (v)